

Projecthandleiding 'Omgevingsbewust Bouwen'

Projecthandleiding

Omgevingsbewust bouwen

Samenwerkingsproject onderwijsinstellingen

Schooljaar 2010-2011
Leeuwarden, oktober 2010

Inhoudsopgave

VOORWOORD	4
CONTACTPERSONEN	5
INLEIDING	6
1. WERKWIJZE	8
1.1 Hoe gaan we te werk?	8
1.2 Rol per onderwijsinstelling	9
2. ALGEMENE OPDRACHT:	10
2.1 Eisen aan de opdracht.....	10
3. BEOORDELING	12
4. GROEPSWERK	13
4.1 Groepsindeling.....	13
4.2 Communicatie	14
5. PLANNING	15
6. OPDRACHT PER ONDERWIJSINSTELLING	16
MBO Veehouderij AOC Friesland	17
HBO Bouwkunde NHL Hogeschool	18
HBO Veehouderij Van Hall Larenstein	21
WO Wageningen Universiteit.....	22
KIGO OMGEVINGSBEWUST BOUWEN 2010-2011	22
Opdracht voor studenten Wageningen Universiteit.....	22
7. PRESENTATIE RESULTATEN	26
BIJLAGE 1 BELBINTEST	28
De 9 teamrollen van Belbin	29
BIJLAGE 2 KRANTENKNIPSELS	31

VOORWOORD

Voor je ligt de handleiding van het project Omgevingsbewust Bouwen. In het schooljaar 2009-2010 hebben we dit gezamenlijke project voor de eerste keer gedaan.

Het is dus voor het tweede jaar dat we het project Omgevingsbewust Bouwen in deze vorm aanbieden. Naar aanleiding van de ervaringen van vorig jaar hebben we besloten om alle opdrachten, leerdoelen en beoordelingscriteria duidelijk voor iedereen op papier te zetten.

Studenten van de volgende onderwijsinstellingen werken samen in dit project:

- HBO Bouwkunde, Noordelijke Hogeschool
- MBO Veehouderij & Akkerbouw, AOC Friesland
- HBO Veehouderij, Van Hall Larenstein
- WO Wageningen Universiteit

Er doen zo'n 60 studenten, met verschillende achtergronden en verwachtingen mee aan dit project.

We hopen dat mede door deze omschrijving van het project voor jullie de opdracht duidelijk is. Dat jullie weten wat jullie kunnen verwachten en dat jullie veel zullen leren van dit project, maar bovenal dat jullie ook veel plezier beleven aan deze vorm van onderwijs!

Kijk ook even achter in de bijlagen voor krantenartikelen over de stallenbouwbeurs van vorig jaar!

Jenneke van der Heide,

Projectcoördinator

j.vanderheide@acofriesland.nl

CONTACTPERSONEN

Dit project Omgevingsbewust Bouwen en deze projecthandleiding zijn ontwikkeld door docenten van de verschillende opleidingen en de projectpartners.

Het team Omgevingsbewust Bouwen bestaat uit de volgende docenten:

AOC Friesland

Alys Schuiling	a.schuiling@aocfriesland.nl
Durk Oosterhof	d.oosterhof@aocfriesland.nl
Gea Zandvliet	g.zandvliet@aocfriesland.nl
Gerrit Jouke Elsinga	g.elsinga@aocfriesland.nl

NHL Hogeschool

Friso Brouwer	f.brouwer@tech.nhl.nl
---------------	--

Van Hall Larenstein

Nico Konijn	nico.konijn@wur.nl
-------------	--

Wageningen Universiteit

Wanka Lelieveld	wanka.lelieveld@gmail.com
Barbara Tielemans	barbara.tielemans@gmail.com

Ondersteuning externe kennis:

NRJ Architectuur

Nynke Rixt Jukema	info@nrjarchitectuur.nl
-------------------	--

LTO Noord Vastgoed

Gert Elling	gelling@ltovastgoed.nl
-------------	--

INLEIDING

De wereld om ons heen verandert dagelijks. Ook agrarische ondernemers moeten hier goed op kunnen inspelen. Ze breiden hun gebouwen uit, of bouwen nieuwe loodsen, schuren of stallen. En dat is te zien in het landschap om ons heen. Ondernemers zitten daarbij vaak in de spagaat. Passen die gebouwen wel in het beschikbare beleid (bestemmingsplan, welstand)? Passen ze wel in het omringende landschap? Of vraagt de plek juist om een inventievere aanpak of ander concept?

Jullie gaan in de colleges Omgevingsbewust Bouwen voor jullie opdrachtgever die zoektocht aan. Een zoektocht naar een gebouw dat past in de bestaande omgeving. En waarbij dat gebouw pas bij maatschappelijk verantwoord ondernemen. Want juist de maatschappelijke opinie wordt van een steeds groter belang. Dierwelzijn, de stal inrichten vanuit de koe wordt steeds belangrijker. Sommige boeren stellen hun stal open voor het publiek. Niet alleen om het imago van de boer op te vijzelen maar ook om er geld mee te verdienen. Of er ook op maatschappelijk gebied kansen en mogelijkheden liggen dat moeten jullie zien uit zien te vinden. Of het nu een winkel, een mestvergister of een bed en breakfast wordt is sterk afhankelijk van de plek. Daarom is die zoektocht naar de mogelijkheden en kansen van de plek ook van zo'n groot belang.

In deze handleiding wordt over 'stal' gesproken, de meerderheid van de AOC Studenten volgt de opleiding melkveehouderij en zullen een opdrachtgever zoeken die een melkveestal wil gaan bouwen. De plantenteelt en loonwerk studenten kunnen voor 'stal' het woord loods of schuur invullen, zij zoeken een opdrachtgever die akkerbouwer of loonwerker is.

Doel van het project

Door middel van samenwerking tussen studenten van verschillende opleidingen (toekomstige) melkveehouders en adviseurs op een duurzame innovatieve en inspirerende manier kennis laten maken met het omgevingsbewust bouwen.

Trefwoorden

- Samenwerken
- Communiceren
- Presenteren
- Kennis opdoen
- Inspireren
- Innoveren

Doelstelling

Studenten, kunnen na afloop van dit project beter inspelen op de wensen van gemeente, provincie, burgers, burens en boeren wanneer zij te maken krijgen met de bouw van agrarische bedrijfsgebouwen.

1. WERKWIJZE

1.1 Hoe gaan we te werk?

Er zijn circa 60 studenten die meedoen aan het project Omgevingsbewust Bouwen.

Er worden groepen gevormd van ongeveer:

6/7 AOC Studenten

2/3 Van Hall Studenten

1 NHL Studenten

1 Begeleidend Docent

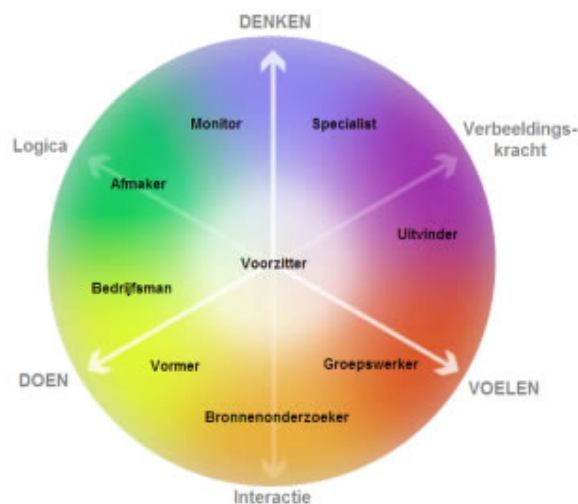
In deze groepen werk je gezamenlijk aan het project, maar iedere onderwijsinstelling heeft wel eigen eisen aan wat de student doet in het project. Lees de opdracht behorende bij je eigen opleiding dus ook goed door.

Het samenwerken binnen de groep is van groot belang in dit project. Op basis van de Belbintest worden de groepen gevormd.

De Belbintest wordt gedaan vóór de opstartdag (21 oktober) via <http://www.123test.nl/belbin/>

Belbintest

Volgens de bekende theorie van Belbin zijn er negen teamrollen te identificeren. Afhankelijk van de doelstelling, wat je wilt bereiken met een team, heeft ieder team een ideale samenstelling. Een team bestaande uit alleen maar creatievelingen loopt het risico te verzanden in ideeën. Een team bestaande uit alleen maar uitvoerders loopt het risico veel werkzaamheden te verzetten zonder aansprekend resultaat. Een team dat zich hier bewust van is kan door het toebedelen van taken en functies aansturen op een betere werking van het team met bijbehorend resultaat.

Zie bijlage voor meer informatie over Belbin

1.2 Rol per onderwijsinstelling

In dit project werken jullie samen voor een opdrachtgever. Dit is een stagebieder van AOC Friesland die door de groep zelf wordt benaderd (dit mag geen familie zijn). De projectgroep is adviseur voor de opdrachtgever. Het gaat er dus om dat zijn ideeën/wensen in het project verwerkt worden, maar dat jullie hier vanuit je studie hier advies voor geven.

Als groep ga je aan 2 stalontwerpen maken voor de opdrachtgever. Hieronder kort de rol per onderwijsinstelling. De opdracht per onderwijsinstelling wordt in hoofdstuk 6 verder toegelicht.

AOC Friesland

Studenten AOC Friesland hebben vanuit hun opleiding kennis over hoe een stal eruit moet zien en aan welke voorwaarden het moet voldoen. Daarnaast leren ze hoe andere partijen over nieuwe stallen in het landschap kunnen denken of hoe staat de maatschappij tegenover hun plannen?

Van Hall Larenstein

Studenten Van Hall Larenstein zullen hun kennis inzetten om de opdrachtgever te adviseren een gebouw te ontwerpen die rekening houdt met de omgeving.

NHL Hogeschool

Bouwkunde studenten zullen hun kennis gebruiken om binnen de groep het ontwerp van het gebouw maken, zij gaan kijken of stallen ook andere vormen en constructies kunnen hebben, zodat de stallen beter aansluiten bij de wensen uit de maatschappij. Zie jij een architectonisch hoogstandje op een boerenerf zitten?

WUR

De studenten van Wageningen Universiteit gaan een workshop verzorgen waarin zij vertellen welke bezwaren de 'maatschappij' tegen grote stallen in het landschap kan hebben. En hoe je hier op in kunt spelen, door het ontwerp zo te maken dat de opdrachtgever goed zijn werk kan doen, maar dat ook deze 'maatschappij' de plannen ziet zitten. Denk aan dierwelzijn, vormgeving, omgaan met regelgeving en bestemmingsplannen en verbreding van diensten. Daarnaast hebben zij een adviserende rol richting de groepen.

Externe projectadviseurs

Vanuit het bedrijfsleven zijn NRJ Architectuur en LTO Vastgoed betrokken om hun specifieke kennis in te zetten voor het project. De groepen kunnen bij hen advies inwinnen over hun stalontwerpen.

2. ALGEMENE OPDRACHT:

Iedere groep maakt 2 ontwerpen voor een stal. Hierbij houd je rekening met alles wat je tijdens dit project leert: jullie idee over dierwelzijn, hoe ga je om met het bestemmingsplan en (milieu)regelgeving, vormgeving, hoe past het in het landschap, schatting kostenberekening, etc. etc. Houdt minimaal rekening met het aantal dieren dat de opdrachtgever in de stal wil huisvesten.

1. Maak een stalontwerp exact naar de wensen van de opdrachtgever. Houdt rekening met bovenstaande.
2. Maak een naar eigen inzicht een innovatief stalontwerp voor de opdrachtgever waarbij je rekening houdt met bovenstaande. Wees creatief, ook met de regelgeving.

2.1 Eisen aan de opdracht

- Maak een plan van aanpak voor de opdracht (kijk voor de inleverdatum op de projectplanning op Blackboard). Hierin staat:
 - Taakverdeling binnen de groep
 - Werkzaamheden
 - Planning
 - Wie is de opdrachtgever
 - Opzet voor Programma van eisen (krijg je uitleg over)
- Houd met je groep een logboek bij, hierin staat een omschrijving van de uitgevoerde activiteiten, verslagen van de groepsoverleggen.
- Zoek met je groep een opdrachtgever (dit is een stagebieder van AOC Friesland) en maak een afspraak met hem/haar op donderdagmiddag 11 november. Zie Projectplanning op Blackboard. Als dit niet lukt probeer dan in ieder geval een afspraak te maken in week 45.

Maak voor dezelfde dag een afspraak bij de gemeente van de opdrachtgever (afspraak maken is vaak noodzakelijk) om het bestemmingsplan in te zien. Onderzoek de bestemming van het bouwvlak, oppervlak bouwvlak omgevingsfactoren, Welstandsnota etc.

- Vraag je opdrachtgever naar zijn toekomst wensen om een programma van eisen op te kunnen stellen . Vergeet niet te vragen: hoeveel wilt u besteden aan uw beroep (tijd/geld), wat zijn uw hobby's, hoe denkt u over alternatieve manieren van energie opwekking, wat doet in uw partner (indien van toepassing) in het dagelijks leven en heeft u ook opvolgers, etc.
- Beschrijf in hoeverre de wensen van de opdrachtgever haalbaar zijn, waar zitten de knelpunten, met welke regelgeving heeft hij te maken (o.a. bestemmingsplan, welstandsnota en milieuvergunning).

Stel een programma van eisen op.

Maak vervolgens een haalbaarheidsstudie van de analyse van de omgeving en de wensen van de opdrachtgever.

- Onderzoek bij tegenstrijdigheden tussen regelgeving en wensen opdrachtgever ontheffingsmogelijkheden of alternatieven.
- Houd rekening met de eisen van de verschillende belangen(groepen) bij het ontwerp van de stallen
- **Kijk in verderop in deze handleiding bij je onderwijsinstelling welke specifieke eisen er nog meer gesteld worden aan de opdracht.**

3. BEOORDELING

De ontwerpen worden beoordeeld door een publieksjury en een vakjury tijdens de stallenbouwbeurs.

Daarnaast krijgt ieder groep een beoordeling van het docententeam.

Je wordt door de docenten beoordeeld op:

- Groepsproces, hoe is de samenwerking geweest
 - Logboek
 - Plan van Aanpak

- Ontwerp
 - Programma van eisen
 - Onderbouwing ontwerp
 - Tot in hoever is maatschappelijk verantwoord ondernemen in het ontwerp meegenomen

- Presentatie van de twee ontwerpen in marktkraam tijdens 'Stallenbouwbeurs'
- Presentatie van de twee ontwerpen in woord en beeld mbv Powerpoint, Prezi, etc. in collegezaal tijdens 'Stallenbouwbeurs'

4. GROEPSWERK

4.1 Groepsindeling

Om jullie stalontwerpen te maken moet je samenwerken met de andere studenten uit je groep van de verschillende onderwijsinstellingen. Je bent met zijn allen verantwoordelijk voor het eindproduct!!!

Iedereen heeft andere talenten en zal andere taken op zich nemen als hij/zij groepswork moet doen. Iemand is bijvoorbeeld goed in voorzitter zijn, een ander is goed in dingen bedenken, en weer een ander voelt zich beter in zijn rol als hij dingen kan uitvoeren.

Als je allemaal dezelfde type mensen in een groep zet, gaat het vaak niet werken, allemaal voorzitters/leiders in een groepje gaan tegen elkaar vertellen wat ze moeten doen en uiteindelijk duurt het lang voordat er resultaat is.

Allemaal bedenkers/creatievelingen in een groep bedenken van alles, maar het duurt lang voordat er ook daadwerkelijk iets gebeurt.

Allemaal uitvoerders/praktische mensen wachten totdat iemand bedenkt wat ze kunnen gaan doen of gaan iets doen en bedenken achteraf of het handig was.

Kortom, een gemengde groep, waar mensen elkaar kunnen aanvullen werkt beter!

Daarom hebben jullie de '**Belbintest**' gedaan. In bijlage 1 lees achtergrondinfo over de Belbintest.

Via internet heb je de test gedaan. In deze test beantwoord je een aantal vragen, in de uitkomst is te zien welk type jij bent en waar je voorkeur ligt.

Er zijn door de docenten groepen gemaakt waarin alle types vertegenwoordigd zijn.

Opdracht

In je groep kun je afspreken welke rol je op je neemt.

Ga je de rol op je nemen die je voorkeur heeft of ga je ook andere rollen uitproberen?

Wissel eens af in je groep, beschrijf in je logboek je ervaring en evalueer daarna met elkaar hoe de samenwerking ging.

Als je groep door de docenten is samengesteld wordt het tijd om elkaar wat beter te leren kennen!

Daarom is er een **teambuildingsmiddag** gepland tijdens de opstartdag.

Je wordt hier verrast door de studenten van de opleiding Sport Recreatie en Toerisme van AOC Friesland. Zij maken het middagprogramma voor jullie.

4.2 Communicatie

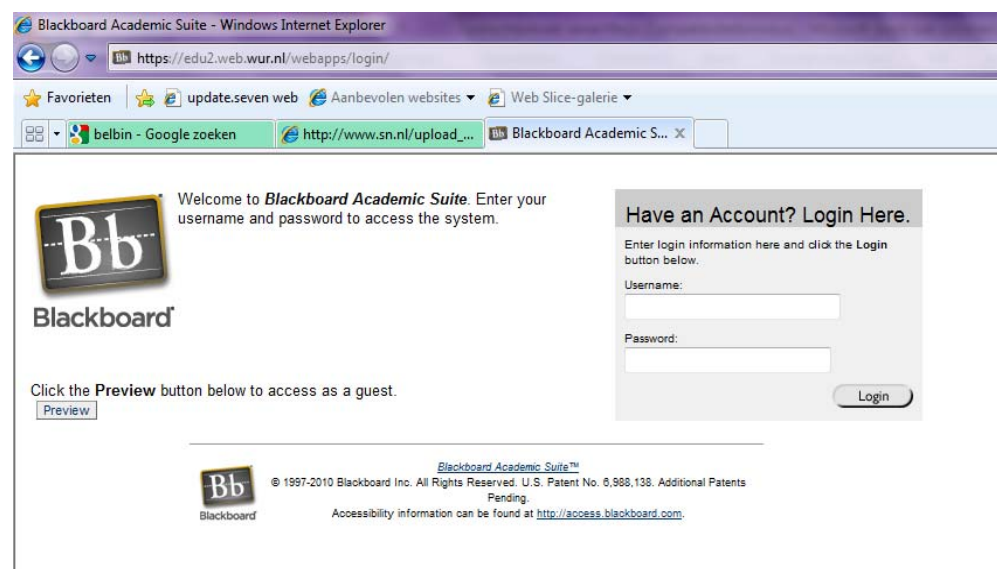
Studenten en docenten gebruiken het netwerk Blackboard als communicatiemiddel. WUR, NHL en VHL studenten zijn al gewend om via Blackboard te werken. Voor dit project hebben we gast accounts aangemaakt voor de AOC en NHL studenten en docenten.

Via Blackboard vind je informatie over lesroosters, organisatorische berichten etc. Ook kun je de resultaten van je opdrachten delen met je groepsleden.

AOC studenten en docenten krijgen een introductie om met Blackboard te werken.

Blackboard is te vinden via de link <https://edu2.web.wur.nl/>

VHI_xOmgevingsbewustBouwen_2010_0 "Stallenbouwproject (KIGO - Omgevingsbewust Bouwen)"

5. PLANNING

Het project Omgevingsbewust Bouwen loopt van eind oktober 2010 tot en met eind januari 2011. Je hebt dus met je groep ruim 3 maanden de tijd om de ontwerpen te werken.

In de aanloop naar je ontwerp krijg je gedurende deze 3 maanden in lessen en excursies kennis aangereikt om tot de ontwerpen te komen.

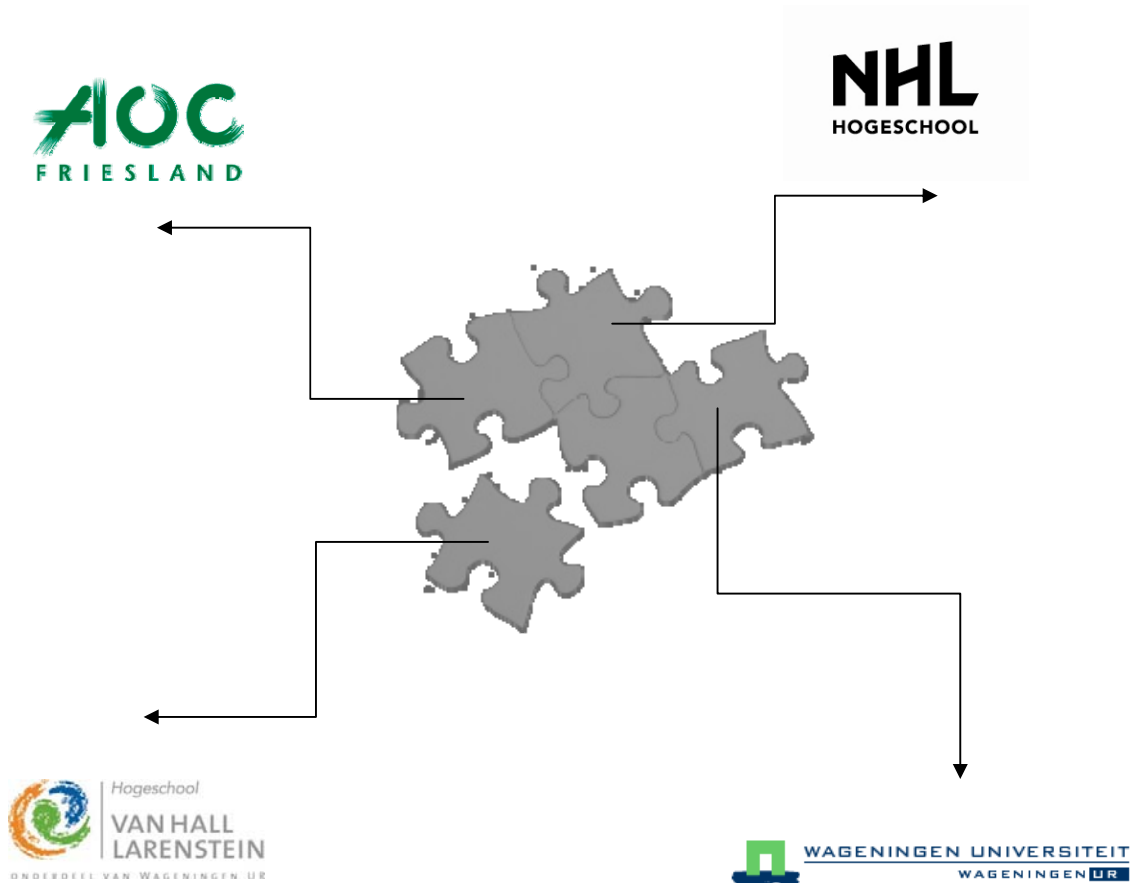
De colleges vinden voornamelijk op donderdagmiddag plaats.

De exacte planning, tijden en locaties vind je op je Blackboardaccount

6. OPDRACHT PER ONDERWIJSINSTELLING

Je werkt met je groep aan een gezamenlijke opdracht, de twee stalontwerpen.

Er zitten in de groepjes verschillende studenten van diverse opleidingen die verschillende leerdoelen hebben. Daarom heeft jouw opleiding nog een specifieke opdracht voor je die je binnen je stalontwerp moet realiseren.

MBO Veehouderij AOC Friesland

Beoordeling Stallenbouwproject:

Het stallenbouwproject is een project van meerdere opleidingen. De groep wordt als geheel beoordeeld op de presentatie van hun plannen op de stallenbouwbeurs en het proces naar deze presentatie toe. Daarnaast kunnen onderdelen uit het project door de verschillende opleiding apart worden beoordeeld.

De AOC-leerlingen worden naast het algemene projectcijfer beoordeeld op:

- Praktisch gebruik van het gebouw, kan de ondernemer effectief werken in het gebouw?
- Hoe komt het dierwelzijn; denken vanuit 'de koe' terug in het ontwerp
- Van elk ontwerp moet duidelijk in beeld komen wat de kosten zijn. Een goed onderbouwde, uitgezochte kostprijs is een randvoorwaarde om je ideeën goed te kunnen presenteren aan het publiek
- Een folder per groep van de twee ontwerpen. De folder bevat in elk geval: kostprijs, randvoorwaarden mbt welstand en bestemmingsplan, plattegronden van bestaande en nieuwe situatie. De folder wordt beoordeeld op inhoud en leesbaarheid

Opdracht Omgevingsbewust Bouwen: door Nynke-Rixt Jukema

Met het einde van het melkquotum in zicht breiden melkveehouders uit en bouwen nieuwe stallen. En dat is te zien in het landschap om ons heen. Boeren zitten daarbij vaak in de spagaat. Door eisen op het gebied van welzijn moet er veel volume in de stal. Dat betekent in de praktijk dat er hoge stallen moeten worden gebouwd. Passen die stallen wel in het beschikbare beleid (bestemmingsplan, welstand)? Passen ze wel in het omringende landschap? Of vraagt de plek juist om een inventievere aanpak of ander concept? Jullie gaan voor jullie opdrachtgever die zoektocht aan. Een zoektocht naar een diervriendelijke stal die prachtig past in de bestaande omgeving. Waarbij de omgeving niet alleen het landschap is maar ook de maatschappij. Want juist die maatschappelijke opinie wordt van een steeds groter belang. Sommige boeren stellen daarom hun stal open voor het publiek. Niet alleen om het imago van de boer op te vijzelen maar ook om er geld mee te verdienen. Of er ook op maatschappelijk gebied kansen en mogelijkheden liggen dat moeten jullie zien uit te vinden. Of het nu een winkel, een mestvergister of een bed en breakfast wordt is sterk afhankelijk van de plek. Daarom is die zoektocht naar de mogelijkheden en kansen van de plek ook van zo'n groot belang.

Inventariseer de omgeving van de boerderij.

- Maak foto's van de boerderij en de omgeving.
- Maak kaarten (1:1000, 1:500 en 1:200) met bestaande waarden; de bebouwing, het groen, het water maar ook eventuele terpen, een camping of een fietsroute.
- Vraag het bestemmingsplan op bij de gemeente: ga op zoek naar het bouwvlak, de goot en nok hoogste.
- Vraag om een uitdraai van de welstandsnota: welke eisen worden er specifiek voor dat gebied gesteld, denk aan vormen en materialen.
- Ontwerp een stal die past binnen de eisen op het gebied van milieu, diervriendelijkheid, omgeving en budget.

- Vraag je opdrachtgever naar zijn toekomst. Wat zijn zijn wensen om een programma van eisen op te kunnen stellen. Vraag het bestemmingsplan op bij de gemeente tellen. Vergeet niet te vragen: hoeveel wilt u besteden aan uw beroep, wat zijn uw hobby's, hoe denkt u over duurzame energie, wat doet uw partner in het dagelijks leven en heeft hij u ook opvolgers.
- Maak een analyse van de omgeving en een analyse van de wensen van de opdrachtgever.
- Maak een haalbaarheidsstudie van de analyse van de omgeving en de wensen van de opdrachtgever.
- Onderzoek bij tegenstrijdigheden tussen regelgeving en wensen opdrachtgever ontheffingsmogelijkheden of alternatieven.
- Stel een programma van eisen op.
- Ontwerp een innovatieve stal voor de toekomst.

Beoordelingscriteria:

Bij de opdracht zullen de volgende elementen worden beoordeeld:

Beoordelingscriteria:

Bij de opdracht zullen de volgende elementen worden beoordeeld aan de hand van een becijfering van 1 tot 10. De EC's worden toegekend bij een 6 of hoger.

1. Het proces (1 EC)
 - Deelname aan het groepsproces (weging 25%)
 - Inbreng in het groepsproces (weging 50%)
 - Verslaglegging van de onderzoeken en bezoeken (weging 25%)
2. Het product
 - De analyse van de opgave (weging 20%)
 - De conceptuele kracht van de plannen (weging 20%)
 - De argumentatie en in woord en beeld (weging 20%)
 - De conceptuele kracht van het plan (weging 40%)
3. Presentatie (1 EC)
 - De argumentatie en presentatie in woord (weging 25%)
 - De argumentatie en presentatie in beeld (weging 25%)
 - De aankleding van de stand (weging 25%)
 - De attitude van de student (weging 25%)

HBO Veehouderij Van Hall Larenstein

Leerdoelen Kigo Omgevingsbewust bouwen voor VHL-studenten

1. De student kan de werkzaamheden onderscheiden, plannen uitvoeren en een logboek bijhouden om tot 1 ontwerp van de stal voor de opdrachtgever te komen en een innovatieve variant hierop.
2. De student kan de eisen van de verschillende belangen(groepen) bij het ontwerp van de stal onderscheiden en op schrift stellen.
3. De student weet wat een bestemmingsplan, welstandsnota en milieuvergunning inhoud.
4. De student kan het bestemmingsplan en de welstandsnota hanteren en toepassen bij het ontwerp van de stal voor de opdrachtgever.
5. De student kan de milieuvergunning en de te volgen procedure interpreteren en toepassen op het ontwerp van de stal voor de opdrachtgever.
6. De student kan een communicatieplan opstellen voor de opdrachtgever en presenteren.
7. De student kan een schriftelijk communicatiemiddel produceren voor de opdrachtgever en presenteren.

WAAR MOET HET EINDPRODUCT AAN VOLDOEN

- Probleemstelling opdrachtgever helder in beeld brengen
- Communicatieplan met uitgewerkt communicatiemiddel (folder of anders)
- Eenvoudig haalbaarheidsonderzoek met beoordeling door studenten of het plan past binnen het bestemmingsplan, welstandsnota, het ruimtelijk ordeningsbeleid en de verdere regelgeving binnen de desbetreffende gemeente.
- Het definitieve ontwerp naar wens van de opdrachtgever. Het definitieve ontwerp moet er zo uit zien dat de opdrachtgever met het ontwerp aan de slag kan richting overheid, omgeving en aannemers. Bij het definitieve ontwerp horen: Foto's en tekeningen van bestaande situatie, bouwtekening/situatietekeningen 1:200 1:500 en 1:1000, erf indeling met erfbeplanting, beoordeling in hoeverre het eindresultaat past binnen het landschap en sociale omgeving van het bedrijf en een kostprijsberekening.
- Werk hierbij samen met je groepsleden!

WO Wageningen Universiteit

Inleiding

Om de bijdrage van Wageningse studenten goed aan te sluiten bij de studententeams van AOC, van Hall en NHL zetten we een opdracht uit als een ACT. ACT staat voor Academic Consultancy Training, een verplicht mastervak aan de WUR, waarbij studenten vaardigheden ontwikkelen door in een multi-disciplinair team van 6 tot 8 personen een praktijkopdracht uit te werken. Dit vak wordt gegeven in periodes van 8 weken, waarin studenten de eerste 3 weken en de laatste week in deeltijd werken en de overige weken (4 t/m 7) fulltime. Meer info hierover in de bijlage.

KIGO OMGEVINGSBEWUST BOUWEN 2010-2011

Opdracht voor studenten Wageningen Universiteit

Titel: **Maatschappelijk bewust boeren**

Opdracht: 1) Inventariseer a.h.v. wetenschappelijk materiaal hoe de burger/consument wil dat een koe gehouden wordt (maak onderscheid tussen denken vanuit het dier, het landschap en de maatschappij) en hoe een boer de "buitenwereld" kan bereiken (maatschappij, consument, overheid) om zodoende meerwaarde te vermarkten. Deelname aan de excursie van 24 t/m 26 november (zie introductie, verplicht) biedt een goede mogelijkheid om ook praktijk-informatie te vergaren en kennis te maken met de doelgroep.
2) Verzorg een middag om deze bevindingen prikkelend over te brengen, discussie te stimuleren en concrete handvatten te bieden. De dag moet plaatsvinden op een locatie verbonden aan de praktijk van de melkveehouderij, interactieve elementen bevatten (b.v. workshop) en aansluiten bij de opdrachten en opdrachtgevers.
Tot slot: Zorg voor een bijdrage op maat: sluit bewust aan bij de doelgroep (MBO en HBO studenten) en daag uit, maar houdt het praktisch.
3) Schrijf een bondig reflectiepaper waarin jullie reflecteren op de opdracht, met name over de samenwerking met de leerlingen en docenten van de andere scholen.

Opdrachtgever: **KIGO Omgevingsbewust bouwen**

Introductie: Melkveehouders zijn, als gebruikers van het landelijk gebied, belangrijke vormgevers van de groene ruimte. Zij dienen in toenemende mate rekening te houden met belangen van medegebruikers van het landelijk gebied en de consumenten van hun producten. De eisen van deze partijen zijn evenals wetgeving omtrent o.a. ruimtelijke ordening, milieu en dierenwelzijn aan verandering onderhevig. Ook het beleid van Provincie en Gemeenten is steeds meer gericht op ruimtelijke kwaliteit. Een ondernemer moet hierop kunnen inspelen om voldoende draagvlak te verkrijgen om het bedrijf voort te kunnen zetten.

Middels het project "Omgevingsbewust bouwen" wordt geprobeerd om deze aspecten onder de aandacht te brengen van studenten MBO en HBO. Aan dit project nemen de opleidingen Veehouderij van AOC Friesland en Van Hall Larenstein (VHL) en de opleiding Bouwkunde van Noordelijke School Leeuwarden (NHL) deel. De studenten van deze opleidingen ontwerpen in gemengde groepjes twee stallen voor een melkveehouder, één stal naar de wensen van de boer en één naar eigen invulling. Om hen te stimuleren buiten de bekende kaders te denken wordt van 24 t/m 26 november een excursie georganiseerd naar innovatieve ondernemers (inclusief eten en

tweemaal overnachting).

Vorig jaar bleek dat de studenten het erg lastig vonden de wensen van andere partijen, zoals boven genoemd, mee te nemen. Wat zijn deze wensen? Hoe kan je als melkveehouder daarop inspelen en inpassen in je bedrijfsvoering? Hoe laat je anderen weten dat je als boer interessante dingen doet? Dit zijn voorbeelden van vragen waar zij mee worstelen en waarbij ze hulp uit Wageningen kunnen gebruiken.

Contact persoon: Gea Zandvliet, AOC Friesland: G.Zandvliet@aocfriesland.nl

Literatuur: Corporate Social Responsibility:

- Corporate Social Responsibility Theories: Mapping the Territory, Garringa, E., D. Melé
- Corporate Social Responsibility and Marketing: an Integrative Framework, Maignan, I., O.C. Ferrel

Het project Omgevingsbewust bouwen:

Handleiding Omgevingsbewust bouwen (opdrachten voor de verschillende opleidingen), planning van de excursie, documentatie van 2009 KIGO Omgevingsbewust bouwen, gegevens van de opdrachtgevers (melkveehouders). Via Blackboard.

Vertrouwelijk: ?

Speciaal interessant voor studenten: Animal Sciences (MAS), Management of Agro-Ecological Knowledge and Social Change (MAK), Applied Communication Science (MCS), Management, Economics and Consumer Studies (MME), Agricultural and Bioresource Engineering (MAB), Organic Agriculture (MOA)

Expert: Nog te besluiten

Toelichting

Het ACT team uit Wageningen stelt voorafgaand aan de excursie een projectplan op. Daarin geven zij aan hoe zij de opdracht willen aanpakken en hoe zij zich als team zullen organiseren, bijvoorbeeld één contactpersoon voor alle groepjes of één per groepje. Een apart onderdeel van het plan is de voorbereiding op de excursie. Het ACT team moet bedenken 1) welke informatie zij tijdens deze dagen willen vergaren en 2) op welke manier zij dit gaan doen.

Een concept van het projectplan (met duidelijke argumentatie voor bepaalde keuzes) wordt door de betrokken docenten bekeken en eventueel van constructieve feedback voorzien. Uiterlijk op 23 november moet er tussen de partijen overeenstemming zijn over dit plan.

De excursie biedt het ACT team de mogelijkheid om volop inhoudelijke vragen te stellen aan mensen uit de praktijk alsmede kennis te maken met de studenten waarvoor zij nadien een interactieve middag zullen verzorgen. De opdrachtgevers (melkveehouders) zijn tijdens de excursie reeds bekend. Het ACT team kan dus ook hierover informatie inwinnen bij de andere studenten. Om de bijdrage op 16 december aan te scherpen en toe te spitsen is het wenselijk dat het ACT team op een later tijdstip ook zelf contact opneemt met de opdrachtgevers.

Het ACT team beslist in de loop van het project, naar aanleiding van hun bevindingen, hoe zij de interactieve middag willen vormgeven. Zij doen de opdrachtgever (KIGO Omgevingsbewust bouwen) hiertoe tijdig een voorstel ter overleg. Het is belangrijk dat de bijdrage deels is toegespitst op de specifieke situatie van de betreffende opdrachtgevers. Daarnaast moet het resultaat van de middag concreet en direct toepasbaar zijn. Het ACT team moet in het voorstel duidelijk aangeven hoe zij dit denken te bereiken.

De uitdaging is om de studenten aan het denken zetten, zonder hen naar een bepaalde uitkomst te leiden. Het is de bedoeling dat zij gestimuleerd worden hun eigen kaders los te laten en zelf met innovatieve ideeën te komen om gebruik te maken van de mogelijkheden die de unieke situatie van een bepaald bedrijf biedt. Het helpen van de studenten bij het ontdekken en benutten van deze mogelijkheden is het uiteindelijke doel van het ACT project.

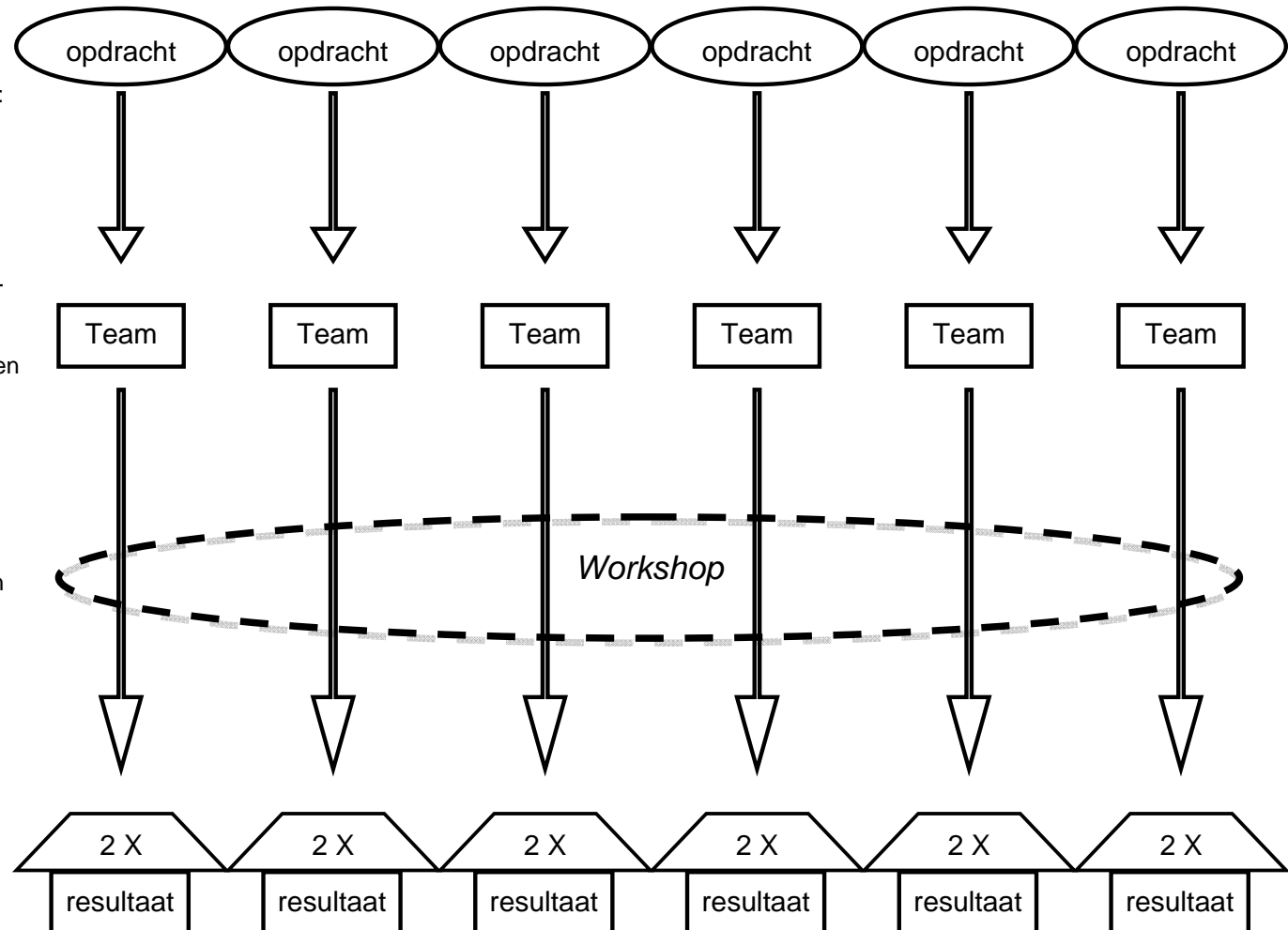
KIGO Omgevingsbewust bouwen 2010-2011

6 melkveehouders, welke de teams zelf benaderen, leveren met hun wensen voor een nieuwe stal een **tweeledige opdracht** aan:
1) ontwerp exact naar wens
2) ontwerp naar eigen invulling

MBO en HBO studenten melkveehouderij en bouwkunde vormen 6 gemengde teams en krijgen een **docent ter begeleiding** toegewezen

Vanuit Wageningen Universiteit nemen studenten van het vak Academic Consultancy Training deel aan het project en leveren een bijdrage op maat in de vorm van een **workshop** op 16 december

De samenwerking leidt tot **2 stalontwerpen** welke op een professionele manier worden gepresenteerd op de **stallenbouwdag** op ... januari

7. PRESENTATIE RESULTATEN

Op donderdag 20 januari worden de stalontwerpen door de groepjes gepresenteerd op de stallenbouwbeurs. Deze stallenbouwbeurs vindt plaats bij AOC Friesland.

De studenten staan achter een kraam die zij zelf aankleden. Een minimale vereiste voor de presentatie is een digitale (powerpoint of anders), presentatie en een folder.

De gasten op de stallenbouwbeurs zijn:

- Opdrachtgevers
- Stagebieders
- Docenten
- Mede-studenten
- Andere belangstellenden die de aankondiging in krant etc. hebben gezien.

Tijdens de stallenbouwbeurs is er een publieks/vakjury die een oordeel geeft over de stalontwerpen.

Bijlagen

BIJLAGE 1 BELBINTEST

Teamrollen van Belbin

In teams vervul je vaak telkens dezelfde rol. De Britse onderzoeker Meredith Belbin onderzocht de belangrijkste teamrollen en omschreef ze nauwkeurig. Je leest in deze cursus welke rollen dat zijn en wat de sterke en minder sterke punten zijn. Daarmee kun je voor jezelf nagaan wat je goed doet en hoe je jezelf of je medewerkers nog kunt ontwikkelen.

Teams bestaan uit verschillende mensen, ieder met z'n eigen eigenaardigheden en z'n eigen gebruiksaanwijzing. Maar ook met z'n eigen favoriete rol. In teams zie je dat telkens dezelfde pietje-precies de planning maakt. Je ziet dat altijd dezelfde de boel even flink opjut. Mensen hebben sterk de neiging om in teams telkens dezelfde rol te pakken. Dat is heel handig want dan weet je tenminste wat je aan elkaar hebt. Maar het is ook wel wat benauwend: er zijn meer rollen die je kunt oppakken.

Teamrollen

Een team is een groep mensen (hoogstens 12) die op een gecoördineerde manier samenwerken aan een gemeenschappelijk doel. Een teamrol is een gedragspatroon dat kenmerkend is voor de interactie tussen een teamlid en de andere teamleden.

Samenwerken in teams

Voor effectieve samenwerking moet er voldaan zijn aan 4 voorwaarden: duidelijke doelen, open communicatie, verantwoordelijkheidsbesef en een goede taak- en rolverdeling.

Negen Teamrollen

Belbin onderscheidt in zijn model negen kenmerkende teamrollen:

De 9 teamrollen van Belbin

De Bedrijfsman

Nuchter, ordelijk en taakgericht. De harde werker, met een groot praktisch inzicht en organisatietalent. Betrouwbaar, consciëntieus en plichtsgetrouw, gaat op zeker.

Toelaatbare zwakheden: Soms weinig flexibel, voorspelbaar en behoudend. Staat niet open voor ideeën die hun praktische waarde nog niet hebben bewezen.

De Brononderzoeker

Extravert, enthousiast en avontuurlijk. De netwerker, die makkelijk contacten legt en onderhoudt en altijd op zoek is naar nieuwe kansen en mogelijkheden.

Toelaatbare zwakheden: Snel verveeld, verliest belangstelling als het eerste enthousiasme is weggeëbt, nonchalant met betrekking tot details.

Plant

Solistisch, rijk aan verbeelding en fantasie. Een creatieve denker en vrije geest, die met originele invallen en oplossingen komt en buiten de gebaande paden treedt.

Toelaatbare zwakheden: Is sterk op innerlijke denkwereld gericht en kan daardoor verstrooid en afwezig lijken en het contact met de wereld verliezen.. Trekt zich weinig aan van protocol en conventies.

Monitor

Verstandig, bedachtzaam en kritisch. De analyticus, koel en objectief, die over veel kennis beschikt, alle voors en tegens in kaart wil brengen en beslissingen zorgvuldig wil afwegen.

Toelaatbare zwakheden: Soms te voorzichtig en afwachtend. Door zijn kritische zin en relativerend vermogen weinig inspirerend en weinig in staat anderen te motiveren.

Vormer

Extravert en dynamisch, gepassioneerd en wilskrachtig. Sterke drang om te presteren, zoekt de uitdaging, gaat tot het uiterste en weet mensen in beweging te krijgen.

Toelaatbare zwakheden: is ongeduldig en kan driftig reageren als hij wordt tegengewerkt. Heeft de neiging anderen te provoceren en gevoelens te kwetsen.

Voorzitter

De natuurlijke coördinator, die de procedures aangeeft, bedoelingen verheldert en samenvat wat iedereen wil. Heeft een goede antenne voor de talenten van anderen.

Toelaatbare zwakheden: zet graag anderen aan het werk en kan goed werk delegeren, ook het eigen werk. Kan een beetje manipulatief zijn in de poging alle neuzen één kant op te krijgen.

Zorgdrager

Nauwgezet, zorgzaam en zorgvuldig. Voelt aan wat er mis kan gaan, bewaakt de kwaliteit en de veiligheid en kan goed dingen afmaken. De perfectionist en piet precies.

Toelaatbare zwakheden: kan overbezorgd zijn en zich druk maken over de kleinste dingen, kan moeilijk iets uit handen geven.

Groepswerker

Behulpzaam en attent, gericht op het scheppen van sfeer en het zoeken van de onderlinge verbinding. Bezit tact en diplomatie en kan met iedereen overweg.

Toelaatbare zwakheden: Kan te meegaand zijn, kan moeilijk uit de weg met conflicten en kan daardoor in kritieke momenten moeilijk een beslissing nemen.

Specialist

De toegewijde vakman. Een stille eenling, die zich in een team niet zo thuis voelt, en zijn bijdrage levert door veel te weten van een doorgaans beperkt vakgebied.

Toelaatbare zwakheden: Waagt zich niet gauw buiten het eigen vakgebied en is weinig geïnteresseerd in de complementaire bijdragen van anderen.

Team samenstellen met behulp van teamrollen

Een enkele keer is iemand in de gelegenheid om een nieuw team samen te stellen. Hoe kun je daarbij gebruik maken van je kennis van de teamrollen?

Jij en het ideale team

Iedereen heeft tenminste twee rollen waar hij of zij in de praktijk het best in thuis is. Probeer eens bewust een nieuwe rol uit. Je zult zien dat na verloop van tijd ook in die nieuwe rol je goed kunt functioneren.

Geraadpleegde literatuur

Auteur: Wout Sorgdrager (november 2007)

Doe de test op www.123test.nl/belbin

Creatieve stallen bij AOC Friesland

Met een bruisende, goed bezochte beurs werd donderdag het stallenbouwproject van AOC Friesland afgesloten. De juryprijs ging naar het ontwerp van de penmeniekoekstiel. De publieksprijs ging naar de kop-hals-rumptechniek.

Wie hebben lang getuigd", zegt Hans Hopster van Wageningen UR. Samen met Gerben Land van Hollena Bouw uit Surhuisterveen en Barend van der Veen van de Nijge Pletts van provincie Fryslân vormde hij de jury. Uiteindelijk vond de jury "innovatieve" belangrijker dan "praktisch haalbaar". "Een van de dingen die we willen binnen het onderwijs is dat studenten leren creatief te denken. Anders dan wat voor de hand liggend is."

WINNENDE ONTWERPEN

Het winnende project is van Jan Kooijker, Maico van Balen, Eelke Kooijal, Geert van der Meer, Jelle de Leeuw, Bert-Jan van Dijk, Jaco den Hartogh en Catharinus Schuurman. Zij ontwierpen twee concepten waarvan een voor een vrijlooppstal voor 220 dieren naar de eisen van de familie Bouma in Jubbega.

Het tweede concept maakte de groep naar eigen inzicht. Opvallend is het langwerpige, licht hellende dak. De naam 'pannenkoekstiel' ontleent de stal aan de ronde eflanden in de stal waarop koelen zich terug kunnen trekken. Ook preses de jury de combinatie van vrijlooppstal met fuchsystem, waarmee emissie wordt afgevangen.

De publieksprijs ging naar Ebele Visser, Renze Boorda, Marrije de Vries, Ronald Veldkamp, Karel Boekhorst, Rob Scholten, Hedzer Sikkema, Frank de Jong en Geke Enting.

Voor maatschap Wrentia uit Oostrum ontwierpen zij een low-budget-ligboxenstal met dichte vloer en automa-

tische selectie zoals de maatschap dat graag wilde.

Opvallend, vooral qua vorm is het ontwerp naar eigen inzicht van de studenten. Daarvoor grepen zij terug op de traditionele bouwstijl van kop-hals-rump. "Vanuit mijn vak keek ik vooral naar welzijn", zegt Hopster. "Maar dat kun je nooit alleen bevoorudelen maar systeem van buisvesten. De bedrijfsfilosofie en het type hoer zijn daarop ook van invloed."

MULTIDISCIPLINAIR

'Stallenbouw' als project is niet nieuw in het onderwijsprogramma van

AOC Friesland. Wel de wijze waarop het dit jaar werd samengepakt. Dit jaar werkten naast aoc-studenten nbo, Veehouderij ook studenten van de NHL Hogeschool (richting bouwtechniek), Hogeschool van Hall Larenstein en WUR (verschillende studierichtingen) mee aan de ontwerpen.

"De studenten vullen elkaar aan in leeftijd, kennis en visie. Je zag dat door hun achtergrond studenten van de NHL een andere benadering hebben en die werkte heel verfrissend", zegt begeleider Gea Zandvliet van AOC Friesland.

De aftrap van het project was in

oktober. Toen toerden de ruim zestig studenten met elkaar in een bus door Noord-Nederland. Ze bekeken innovatieve ontwerpen die voldoen aan de maatlat duurzame veehouderij (MDV) of stallen die opvallen door hun landschappelijke inpassing. Deze input gebruikten ze voor hun eigen ontwerpen.

De studenten hadden namelijk de opdracht twee ontwerpen te maken voor een nieuwe stal of loods. In die voldeed aan de eisen van de opdrachtgever. En voor het tweede ontwerp moesten de studenten 'out of the box' denken.

"Een innovatief ontwerp waarbij wel

rekening is gehouden met landschappelijke inpassing, maatschappelijke acceptatie, wet- en regelgeving en dierenwelzijn", licht Jennéke van der Heide van het projectbureau Cursus en contract van AOC Friesland toe.

GEBAADE PADEN

"Denken buiten de gebaande paden. Ontwikkelingsmogelijkheden voor een bedrijf zoeken die beter passen bij de landschappelijke structuur dan schaalvergroting. De studenten stonden daar eerst wat sceptisch tegenover, maar gaandeweg zag je een omslag", vertelt Nynke Riet Jukema van NRI Architectuur. Zij was de afgelopen maanden samen met Gert Elling van ITO Vastgoed nauw betrokken bij het project.

"Een boerderij die past in het landschap is niet alleen mooi om te zien, maar wordt door de omgeving ook meer gewaardeerd. En dat leidt weer tot meer betrokkenheid", is Jukema's overtuiging. Zo'n bedrijf krijg je door goed na te denken over wat je wilt en waar je naartoe wilt werken.

"Je moet niet al hoc bouwen, maar met een wensbeeld voor ogen; een langetermijnvisie", doceert Jukema. Het werk van de studenten kwalificeert zij als 'een ontwerpproces'. "Studenten van de NHL kunnen snel visualiseren waardoor boer en ontwerper meer en sneller overleggen. Daardoor werd het meer dan alleen werken met een pakket van eisen."

De studenten gebruikten de techniek 3D visualisatie. Wanneer het aan Jukema ligt wordt daarvan meer gebruikt gemaakt bij stallenbouw. "Maak je een 3D visualisatie of nog liever een maquette, dan krijg je een beter beeld van het nieuwe ontwerp in relatie tot de bestaande situatie. Nu is een ontwerp nog te vaak alleen gebaseerd op bijvoorbeeld logistiek of ventilatie."

→ www.NieuweOogst.nl

De winnende studenten: Jan Kooijker, Maico van Balen, Eelke Kooijal, Geert van der Meer, Jelle de Leeuw, Bert-Jan van Dijk, Jaco den Hartogh en Catharinus Schuurman. Foto: Anja van der Walle

STALLENBOUWBEURS - Cerben Land (links) van Hollema Bouw uit Surhuisterveen geeft zijn visie op verschillende stallen tijdens de donderdag gehouden StallenbouwBeurs op Hogeschool Van Hall Larenstein in Leeuwarden. Studenten van vier agrarische onderwijsinstellingen hadden een melkveeststal of een akkerbouwloods ontworpen die werd beoordeeld door deskundigen uit de praktijk. De studenten kregen vooraf de opdracht om een stal te ontwerpen naar wens van de opdrachtgever en om verrassend uit de hoek te komen. Foto: Anne van der Woude

Veldpost 30 januari 2010